

EGYHÁZI- ÉS ISKOLAI SZEMLE

Felelős szerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN református lelkész

Megjelenik két hetenként, szombaton

Előfizetési ára: egész évre 100 Lei,
fél évre 50 Lei, egyes szám 4 Lei.

Szerkesztőség: Salonta (Nagyszalonta)
Református lelkészi hivatal, a hová a
lép szellemi részére vonatkozó min-
den közlemény küldendő. Kiadóhiva-
tal: Oradea-Mare (Nagyvárad) Ferdi-
nánd király-út (Rákóczi-út) 14. szám
Előfizetési díjak, hivatalos hirdetések
díja, reklamációk Konrád Géza címére
Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 14. küldendő

Üdvözlő üzenet a református és presbiteriánus Szövetséghez tartozó Egyházaknak.

A presbyteri rendszert tartó református egyházak világszövetségének 1923 július 21—28. napjain Zürichben 38 egyház képviselőivel összegyűlt második kontinentális konferenciája üdvözlőt küldi minden reformátusnak és presbiteriánusnak.

Európa református egyházai előtt kifejezést ad lelki gyönyörűségének, látván azt a bátorságot és hithűséget, amellyel ezek — némelyikök a szenvedések és önfeláldozás nagy árán — igyekeztek megtartani a szenteknek egykor kinyilatkoztatott hitet. A még mindig szenvedő egyházakat testvéri együttérzéséről és buzgó imádságairól biztosítja. Bizik abban, hogy az egyház hatalmas Feje megadja nekik a szükséges kalauzólást és kegyelmet és mielőbb visszanyerik előbbi erejüket, jólétüket, megtisztulván a szenvedésekben és alkalmasabbá tétetvén a Mester szolgálatára.

Azoknak az európai és amerikai református és presbiteriánus egyházaknak, amelyek a háború miatt nem szenvedtek olyan kegyetlenül és amelyek nemesen törekedtek a nyomorított egyházak segítségére, óhajtja kifejezni

teljes méltánylását az ő nemes rokonszenvedésükért és önkéntes áldozatkészségükért. Tudjuk, hogy máris gazdagodtak szívükben a mindenható Isten áldása által. Bizodalma van a konferenciának az iránt, hogy ezek az egyházak továbbra is gyarapodnak, sőt növekednek rokonérzésben és adományaikban a — sajnos — még mindig rászorulókat, főképen közép és kelet Európában.

A világ minden részén levő református és presbiteriánus egyházhoz az imádság sürgős jelentőségének üzenetét küldi, tekintettel az elvadult világ kuszált helyzetére. A konferencia ihlető testvériségében megtapasztalták a „szentek egyessége” tanának valóságát és áldását. Szálljon hát az imádság sok országból sok nyelven a kegyelem trónjához, a mindenható és szerető Istenhez egy lélekkel, egy érzéssel a pünkösdi áldás bizonyosságában.

Az isteni áldás nyugodjék meg rajtatok és munkáitokon. Az Ő Szentlelke lakozzék bennetek és egyházaitokban. Istennek világot megváltó hatalma legyen veletek.

Zárszó.

(Folytatás és vége.)

Másodrendű személyi és tárgyi kérdések felett nem vitázom a cikkemmel foglalkozókkal. Jól tudom, a tömeg szemében mindig hálásabb szerep egy fenyegetett várat az utolsó falat kenyérig s az utolsó csepp vérig védelmezni, mint előrelátásból, a jobb erő felhasználás reményében, szabad elvonulás feltétele alatt feladni. Hogy okosabb dolog-e, azt az idő szokta megmutatni!

Csak azt jelentem még ki, hogy valamint egyházunk sorsát nem kötöm össze fenyegetett intézményeink sorsával, úgy nem látom azzal összekötöttnek magyarságunk sorsát sem. Az asszimilációnak a történelemtől igazolt, impériumoktól független törvényei

vannak. — „A tenger nyeli a szigetet s a nagyobb a kisebb kulturát.” — Tekintettel, hogy nem vagyunk tulságosan szétszórta, fejlett kulturánk hatalmas gát minden beolvastási kísérlet ellen. Amely helyeken az asszimiláció veszedelme fenyeget (filiák szórványok), ott legtöbbszörre eddig sem voltak felekezeti iskolák. Szalontán, Tenkén, Árpádon stb. pedig igazán felesleges fajunkat féltetni. Különben fanatikusan hiszem, hogy még ha akarnánk, az Isten akkor sem engedne elpusztulni bennünket. Hogy különös gondja van reánk, azt épen megpróbáltatásaival igazolja. Azért forgácsolt szét, hogy annál inkább éezzük, hogy összetartozunk. A csapás rajtunk konzerváló erő. Ne féltsük és ne akarjuk hát a magunk feláldozása árán védeni fajunkat. Védjük csak azokat, akiknek védelmére az isteni megbízást elsősorban kaptuk. Neveljük

jó kálvinistáknak hiveinket. Így szolgálatot teszünk fajunknak is, mert egy igazi kálvinista sem fog soha desertálni a magyarságtól.

Végül álljon itt egy pár korszerű idézet azoknak, akik mulandó értékeinket örökkévalóknak tekintvén, azokhoz szeretik kapcsolni életünket. Dr Kun Béla a „Debreceni Protestáns Lap” 1919-ik évi 13-ik számának vezércikkében többek közt ezt írja: „Hogy az egyház elveszti veteményes kertjeit, az iskolákat az bizonyára legtöbbször okoz fájdalmas érzést. Ám erre elkészülhettünk már eléggé. Senki sem tagadhatja, hogy a közoktatás valójában állami feladat...”

Ez a változás mindenesetre igen közeljövőben bekövetkezett volna forradalom nélkül is. — Dr Imre Lajos, a kolozsvári theologia nagy készülttségű és széles látókörű professzora pedig az „Ut” folyó évi április-juniusi számában a „Belmisszió problémája” című cikkében így ír: „Egyházunk mai helyzetét az intézményes, külső eszközök megrendülése jellemzi. Nem tudjuk, mi lesz iskoláinkkal, népünk és egyházaink elszegényednek, intézményeink fenyegetve vannak. Ezzel szemben nekünk határozott erővel kell a lelkek építésére, megragadására vetni magunkat, hogyha — Isten őrizzen — intézményeinktől megfosztanának is, ezen eszközökön kívül biztosítani tudjuk más eszközökkel is a vallásos építés sikerét, népünk lelkében.” — A tanító hozzászóló urnak, az erdélyi iskolaviszonyok alapos ismerőjének — mint-hogy itt az idézet nagyon hosszú lenne, a „Tanügyi Szemle” 3-ik számában Hajnal József erdélyi kollégájának „Bajaink” című cikkét még egyszer figyelmes elolvasásra melegen ajánlom. Egyebekben megnyugtatom, hogy dacára kifejtett meggyőződésemmek, — mint lojális kisebbség — Istentől nyert erőim latba vetésével megpróbálok megbirkózni a kulturádó nehézségeivel is. Sajnos, ez nálunk, ahol cirka 32,000 Lei beszolgáltatására kell rábeszélni az iskolai terhek viselésétől teljesen elszokott atyafiakat, nem lesz olyan könnyű dolog, mint — mondjuk — Borson, ahol összeadnak, kivonnak és a négy alapművelet könnyebb felével elintézik a kulturádó itt-ott súlyosabb felelősséget igénylő ügyét.

Ardai Aladár.

Halottaink

II. Pósta Lajos, paptamási-i református kántortanító folyó hó 7-én éjjelkor, életének 37-ik évében hosszas szenvedés után csendesén elhunyt.

Tanítói családból származott, mert hiszen nemcsak atyja, ki ma is tanító, hanem nagy és szépattyja is e pályán működött és a családból rajta kívül még 4 leány s 2 fidesztvére szintén e nehéz, de nemes pályán talált alkalmazást. Az elhunyt Paptamásiban 14 évet töltött, szerette az egész község s érces hangjáról messze vidéken ismeretes volt. Reumatikus csúzos baját még a katonaságtól hozta, mely időnként ki-ki

uult s végre sirba döntötte. — Az elhunytban Major Gyula paptamási-i lelkészársunk vejét gyászolja. Gyermekük nem volt.

Temetése az egész egyházközség és vidék mély részvéte mellett, 9-én délután történt. A templomban Tarnóczy Lajos bihari lelkész tartott felette imát s alkalmi beszédet. A sirnál pedig Egei István lelkész és a kartársak nevében Szabó Gyula hodosi tanító vettek búcsút tőle. Az éneket a diószegi s bihari kántor urak művészi orgonakisérettel végezték.

Elhunytak még Arany Gusztávné Fejes Ilona, pocseri lelkészné, 44 éves korában, augusztus 10-én, sok megpróbáltatás és hosszú szenvedés után Budapesten; Veress Endre, dr Veress István debreceni tanítóképző igazgató IV. éves joghallgató, tehetséges és szép reményű fia augusztus 7-én; Gulyás Klárka, dr Gulyás István ny. debreceni főgimn. tanár 17 éves leánya augusztus 7-én.

Adjon az Ur nekik örökkévaló boldogságot, szereteteiknek vigasztalást.

Egyházi hírek

Az agrárreform végrehajtásához ismét szomorú adatot kaptunk, mely szép multu felsőbányai ref. egyházunk fennállását alapjában támadta meg. 77 hold földüket vettek el s meghagytak az egyháznak, templomnak nem egészen 10-et, lelkésznek a használatában levő 6 holdat. Többre szóló igényt sem állapították meg a bizottságok azért, mert eddig se használt többet. Két tanítónak semmit se hagytak, mert nekik az egyház készpénzt adott és nem földet. Megmaradt tehát 104 hold földjükből az említett 15—16 hold. Egy letarolt 4 hold erdő és az 5 hold területű temető. Az elvett 77 hold oly szép jövedelmet adott most, hogy abból a hivek nagyobb megterhelhetése nélkül is tudta az egyház — habár szűkösen is — szükségét fedezni. Sírjelmes panaszokra a bizottsági tagok azt felelték, arra való az egyháztagok, hogy gondoskodjanak az egyház fenntartásáról. A földek kisajátítását a szentesített törvény értelmében magasabb érdekek kívánják. Ismerjük. Tudjuk. S mert a város eddig évtizedeken át adott kevés pénzsegélyen kívül évi 168 köbméter házhoz szállított kemény tűzifa segélyét is ez évben vontamag; 40 ezer korona pénzüket pedig hadikölcsönbe tették; most a mintegy 400 lélekre lepadt s általában vagyontalan bányamunkásokból álló gyülekezet tehetetlenül áll, nem tudja alkalmazottjait fizetni, épületeit javítani s költségeit teljesíteni.

Harangavafás. Bensőségteljes és ünnepélyes keretek között avatta fel augusztus 19-én a várasfenesi gyülekezet 330 kgr. súlyú, 18,328 Lei értékű, szép hangú, csinos és erős kivitellű, modern húzó szerkezetű új harangját. A harang ára tisztán köz-

adakozásból gyűlt össze; melynek beszámításával az 1400 lelket számláló gyülekezet az idén 50,000 Leit adott össze egyházi adóján kívül iskoláinak és egyházi épületeinek jókarba hozására. — Maga a tulajdonképeni harangfelavatás augusztus 19-én délelőtt folyt le, Bottyán Pál belényesi, Balogh Mátás nagyzerendi, Kovács Zsigmond nyégerfalvai, Szakács Dénes köröstárkányi, Gargya Géza nagyváradai s. és Juhász András helybeli lelkészek közreműködésével, számos vidéki vendég és a közeli egyházak presbyteriumainak jelenlétében. Délben a vendégek számára a lelkészlakon közeled volt; délután szép erkölcsi és anyagi sikerrel járó vallásos ünnepély, melynek sikerét a közreműködő lelkészekon kívül Tatay Ambrus orgonakísérettel előadott szép ének-számaival Tatay Ilonka és Gargya Géza művészi színvonalon álló szavalataikkal segítették elő. — Este egyházi bál nem volt. — Isten áldása legyen az életerős, buzgó gyülekezeten.

Lelkészegyesületi gyűlés. A nagybányai egyházm. lelkészegyesület folyó hó 6-án tartotta közgyűlését Szatmáron, melynek tárgya a tisztújításon és pénztárvizsgáláson kívül a belmissziói tevékenység és a temetési segélyalap létesítése volt. Mindkét ügyet Oláh Sándor krassói lelkész adta elő.

Egyházi élet. Példás buzgósággal munkálkodnak egyházuk és iskolájuk fejlesztése érdekében a belényesi református egyház tagjai, kik a nyár folyamán elemi iskolájuk részére 12 ezer lei költséggel új Feiwel rendszerű padokat készíttettek. A kántortanítói fizetést egyhangu határozattal olyan módon rendezték legközelebbi gyűlésükön, hogyha az illető dalárdát vezet, abban az esetben a kerületileg megállapított alapfizetésen s korpótlékokon kívül még évi 3600 leivel javítják járandóságát, megigérve azt is, hogy a dalárda közreműködésével rendezendő vallásos estélyen jövedelmének 50 százalékát szintén a dalárdavezető kántor tiszteletdíjával engedélyezik. Ugyancsak a nyár folyamán a templomi orgonát 4000 lei költséggel javíttaták. Ezen javítási munkálatot Mülner Viktor nagyváradai orgonakészítő végezte nagy gondnal és szakértelemmel. Mindezen költségeket a gyülekezeti tagok közadakozásból hozták össze. Most pedig az egyházmegye özi közgyűlésének rendezése foglalja el a példás buzgóságu vezetőket.

A nagybányai egyházm. lelkészegyesület szeptember 6-án gyűlést tartott Szatmáron, melyen a lemondott Szabó József aranyosmedgyesi lelkész helyett elnökül egyhangulag Magoss Ferenc mikolai lelkész választotta meg, egyebekben a tisztikar megbízatása továbbra is meghosszabbított s csak az egyházmegye új beosztása után fog megtörténni az általános tisztújítás. — Az adminisztratív ügyek tárgyalása után Oláh Sándor krassói lelkész tartott mindvégig érdeklődéssel hallgatott előadást a lelkész

belmissziói munkásságáról, melyet élénk eszmecsere követett.

Vasárnapi iskolai tanfolyam. A tiszántúli református egyházkerület lelkészképző-intézete folyó évi október hó 8—15. napjain vasárnapi iskolai tanfolyamot rendez. A tanfolyam rendezésének célja az, hogy az egyházkerületből mindazok a lelkészek és nem lelkészek, akik vasárnapi iskolát szervezni és vezetni óhajtanak, megszerezhessék az ide vonatkozó szükséges ismereteket és gyakorlati kiképzést. — A tanfolyam előadásainak tárgyai: 1. A vasárnapi iskola eredete, története, lényege. 2. Gyermeleklektan. 3. Jézus élete. 4. Bibliaismertetés a vasárnapi iskola szempontjából. 5. Módszertan. 6. Katekumenátus. 7. Előkészítő órák. 8. Gyakorlati (minta és próba) tanítások.

Felhívás. Rácz Károly, szapárfalvi lelkész-társunk felhívja mindazokat, kik a vele 1866-ban Debrecenben theológiát végeztek közül tudnak valakit, aki életben van, szíveskedjenek vele mielőbb közölni. Tanulótársai voltak a többek közt Gergely Károly és Hajnal Elek.

Érköbölküti Ünnepe. Az érköbölküti református egyház 1923 augusztus 26-án avatta fel 2 új harangját s ezen a napon szöfaltatta meg az 1918 évben elnémult orgonáját. A harangok egyikét, mely 255 kgr. súlyu Czapp András és neje Bónis Sára ajándékozta az egyháznak. A másik 96 kilogrammos harangára, valamint az orgonajavítás költsége mintegy 27.000 lei közadakozásból gyűlt össze. A harang megérkezésekor augusztus 14-én a székelvhi di állomásra koszorú leányok és lovas legények kíséretében vonultak ki tekintélyes számban a gyülekezet tagjai. A falu végén az új harangokat a régi harang köszöntötte. Így érkeztek a templom elé, majd augusztus 26-án ünnepélyesen huzzák fel a toronyba. A templom elé kihelyezett harangokat Végh József érmihályfalvai esperes-lelkész megáldotta s azután a keresztapaságra felkért Bónis Elemér földbirtokos annak kijelentése után, hogy az orgonából hiányzó 23 darab sipot megcsináltatja (circa 7000 lei) a keresztapaságot elvállalta és a harangot a régi harangzugása mellett huzzák fel. A kisebbik harang keresztapja Bónis Ferenc lett, ki is 1000 leit ajándékozott az egyháznak. A harangok elhelyezése után istentiszteletre templomba vonultak, hol Füzesy Géza vedresábrányi lelkész prédikált lelkesen az Apt. Csel. IV. 32. alapján az áldozatkészségről, azután Varga Béla helybeli lelkész a harang történetét ismertette és keresztelt. Délben közeled volt, melyen 3 világi tanácsbíró is résztvett. Délután Sillye Gábor hegyközszenmiklósi lelkész prédikált. Este pedig jól sikerült táncmulatság volt, melyen a könyvekről igen sokan vettek részt, 2000 Lei tiszta jövedelmet hozva. — Az érköbölküti ref. egyház 1325 lelket számlál, vagyis 304 család. — Ez a gyülekezet a kulturadónál jóval magasabb adót fizet, már 1919 óta, — minden kényszerítés nélkül visszaállítva lelkésznek és 3 tani

tónak a természetbeni járandóságokat — vagyis e címen 215 hl. rozsot fizet. Viseli e terhet a jövődőrét szíves készséggel, tudva, hogy az egyház intézményeinek fenntartása feltétlenül szükséges.

Hivatalos rész.

Pályázat.

A szalacsi református egyház a lemondás folytán megüresedett kisitanítói állásra pályázatot hirdet.

Javadalom: 1. Kézpénz az egyház pénztárából díjlevél szerint 600 (Hatszáz) korona. 2. Államsegély. 3. Lakás.

Ezidőszerint fizet az egyház Tizenkettőezer Leit, illetve az egyházkerület által megállapítandó fizetést. Természetbeni lakást. — Kötelessége az egyháztanács által reábizott osztályok vezetése, akadályoztatás esetén a kántor helyettesítése.

Pályázati kérvények a pályázati hirdetés megjelenése után 15 napon belül a szalacsi református felkészíti hivatalhoz küldendő. Nők is pályázhatnak.

Egyháztanács.

Pályázat hirdetés

az örvéni református egyház III—VI. osztályu organista-kántortanítói állására.

Fizetés: községtől 5 köből buza. Urbéresektől 8 erdő és legeltetési jog; melyeknek értékét az egyházkerület által megállapított fizetés mértékéig egészíti ki.

Kötelességei: A III—VI. vegyes oszt. tanítása, kerületi tanterv szerint. Kántori teendők ellátása. Énekkar vezetése. Ifjúsági egyesületben a lelkésznek segédkezés. Kánonikus órákon, lelkész akadályoztatása esetén a templomi szolgálat végzése.

Pályázati kérvények folyó hó 22 ig a lelkész hivatalhoz küldendő.

A presbyterium.

Pályázat.

Az apahegyi ref. I. egyház előkönyörgő kántortanítói állására pályázatot hirdet. Fizetés: 6000 Lei az egyház pénztárából fizetve és az egyházkerület részéről fizetendő kiegészítés. Lakás zöldségeskert. — Pályázhatnak nyugdíjas tanítók is, mely esetben az állás ideiglenesen töltetik be, az évi 6000 Lei fizetéssel. Nők is pályázhatnak, kik férfi-pályázók hiányában, mint kántor-tanítók alkalmaztatnak. Pályázati határidő e hirdetés megjelenésétől számítandó 15 nap. Kérvények ref. lelkészhez Apa (Szatmár-m.) intézendők.

Az előjáróság.

BÉRES KÁROLY

könyvnyomda, papírraktár, könyv- és írószerkereskedés

a „Királyhágómelléki Református Egyházkerület“ vallástani kézikönyveinek kiadója és főbizománya

Oradea-Mare—Nagyvárad,

Ferdinánd király körút (Rákóczi-út) 14. szám.

Nagytisztelétü Esperes, Iskolaszéki Elnök, Igazgató és Tanító urak figyelmébe!

Van szerencsém szíves tudomására hozni, hogy a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Főtisztelétü és Méltóságos közgyűlése f. évi ápr. 11-én kelt 57. sz. határozatával a Kerület tulajdonát képező

Vallástani kézikönyvek kiadásával és főbizományságával megbízott.

A református gyermek első valláskönyve, az elemi népiskolák II. oszt. részére, írta Zöld Mihály ref. lelkész (Végvár) ára 10 lei; Református Vallástani kézikönyv, az elemi iskolák III. oszt. számára, írta Nagy Vilmos ref. tanítónőképző-intézeti igazgató, ára 12 lei; Református Vallástani kézikönyv, az elemi iskolák IV. oszt. számára írta Nagy Vilmos ref. tanítónőképző-int. ig. ára 12 lei c. könyvek kerülnek kiadásra és az Egyházkerület határozata értelmében szeptembertől kezdve csak ezek a kézikönyvek használhatók és más kézikönyvekkel nem helyettesíthetők.

Midőn ezen körülményre bátorodom felhívni szíves figyelmét, tisztelettel tudatom, hogy a már több mint másfél évtizede fennálló könyvnyomdám, egyházi- és iskolai nyomtatványraktáramat ez alkalomból

könyvkereskedéssel

bővíttem ki s így módomban áll nemcsak az Egyházkerület által tanításra elrendelt Vallástani kézikönyveket, hanem mindenféle, az iskolákban használandó tankönyveket, új szótárokat, térképeket, címekeket, irkákat, füzeteket, mindenféle fekete és színes írónokat, krétákat, szivacsokat, förlőgummit, tollszárazakat, legjobb minőségű tollhegyeket, tintákat, palatáblákat, palacsesszőket stb. stb. a legolcsóbb napi árakon szállítani.

Iskoláknak, ha egyszerre rendelik meg a tanulóknak szükséges könyveket és írószereket, engedményt nyújtok. Midőn eddigi szíves pártfogását hálásan köszönöm, igen kérem szíves jóindulatát új vállalatom iránt is fenntartam. Nb. megbízásait kérve, legszolidabb, pontos kiszolgálásomról előre is biztosítva, vagyok, hitteltestvéri tisztelettel

BÉRES KÁROLY

Bibliák és újtestamentumok, énekeskönyvek,

kottás halleluják, bibliai képes albumok, bibliai mondásos fali képek, levélpapírok és levelező lapok, továbbá mindenféle vallásos, építő könyv, irat és traktátus legjutányosabb forrása egész Románia területén az

EVANGÉLIUMI MISSIÓ

IRATTERJESZTÉSE, CLUJ—ROLOZSVÁR
Trefort-utca 13-ik szám, földszint.